

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Aen-Merckingen Van Den Eerw. P. Cornelius Hazart,
Priester der Societeyt Jesv.**

Hazart, Cornelius

Antwerpen, 1662

Het VIII. Capittel. Van de ketterije von Florinvs. Anno 227.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71393)

HET VIII. CAPITTEL.

Van de ketterije van

FLORINVS.

Anno 227.

DEN H Irenæus by Eusebium *lib. 5. Histor. cap. 20.* prekende van desen Florinus, seghr dat hy niet als ketterich was/ om dat hy leerde dat Godt oorsake was vande sonden.

Dese selve leeringhe wort van Joannes Calvijn met soo clare woorden ghedreven *lib. 1. Instit. cap. 8.* dat ick niet bedencken en kan/ hoe hem iemandt hier in kan verschoonen: Laet ons hem selve hooren spreken.

Abalon, seghr hy/ heeft door schandelijke byslapinghe, sijns Vaders bed. le ontreyghende een grouwelijck stuck bedreven, nochtans betuyght Godt, dat selve, sijn werck te wesen.

Het verderf der heyligher stadt, ende den val des tempels noemt Godt, sijn werck

Is dit niet claer ghesepdt / dat Godt oorsake is vande byslapinghe van Abalon, ende van den val des tempels van Jerusalem: want ten can niet wesen dat een werck iemandt eyghen sy/ ten sy saccken dat hy selve daer van/ of natuerlijke/ of edelijcke oorsake zy: waer op ick maecte dit argument.

De ghene die ooyentlijk seghr/ dat een grouwelijck stuck selve het eyghen werck Godts is / die seghr dat Godt oorsake is van dat grouwelijck stuck selve.

Maer

Maer Calvijn, seght opentlijck / dat een grouwelijck stuck selve het eyghen werck Godts is.

Ergo Calvijn seght opentlijck dat Godt oorzake is van een grouwelijck stuck selve.

Wat dunckt u: kost den ketter Florinus platter / of duydelijcker spzaken: laet ons Calvijn voozder hooren:

Godt selve, sepdt hy / wort gheseyt de menschen te gheven tot een verkeerden sin, ende te worpen tot schandelijcke begheerlijckheden: Want hy is de voornaemste autheur sijnder rechtveedigher wraecke, ende de Satan is alleenlijck den dienaer.

Hier boeghter nu Calvijn expresselijck hy / dat Godt de voornaemste autheur, ofte oorsake is van de schandelijcke begheerlijckheden, in de welke hy SELVE de menschen werpt.

Hier en is gheensing in acht te nemen dat Calvijn sich wil behelpen met Schrijftuer / om dese omgherijnde ende grouwelijcke leere te drijben: **Wan** buyten twyffel dede Florinus dit oock.

Noch meer verclaert hy sich s. 3. segghende: Ick hebbe opentlijck ghenoegh bewesen dat Godt wort de autheur aller dinghen ghenoeemt, hy betuyght dat hy her goede, ende quade maectt, dat niet quaets en gheschiedt dat hy niet en doet.

Op de selve wijze schrijft hy toe aen Godt selve / de verblindinghe / de verhartinghe / het opsuypten banden ingaenck des lebens / in opsichte bande sondaren *lib. 3. Instit. cap. 24. §. 12. 13. Item Cap. 27. § 7. Item lib. 2. Cap. 4. § 3. Et.*

Ende al-hoe-wel dat Augustinus hem teghen strydt in dat stuck *lib. de gratia & Predest.* soo seght hy / dat dit maer een scherpsinnighe uytvluchte *Augustini* en is.

Stelt mi eens neffens sijnen Meester Fredericum Wendelinum *lib. 1. Christ. Theolog. cap. 6. Thesi 10.* Wy besluyten, sepdt hy / dat met de toelatinghe Godts, nock samen comt een crachtighe werckinghe, ende bestieringhe van het boos instrument tot een scker voorwoytsel, teghen het welck hy wil uytvoeren sijn oordeel.

Item:

Item: Godt tempert den drift van te sondighen in deser voeghen, dat hy den sondaer niet en laet ghedreven worden tot alle voorworselen, maer buyght, ende stiert hem tot soodanighe voorworselen, die hy wilt straffen.

Hier mach ick wel by boeghen Udalicum Zuigium, die in dit stuck met de Nieuw-ghereformeerde over-een-komt: de welck alsoo spreekt *Serm. de Provid. cap. 6.* Als wy overspel doen, oft een doot-slagh, is het werck Godts, die ons daer toe beweeght ende aendrijft, ende daer van den autheur ofte de oorlake is.

Deze selve woorden van Beweghen, Stieren, werpen, aendringhen, &c. ghebruyckt mede in dese maerte Ioannes Calvijn.

De wijle van dit altemael niet gheschieden en can / sonder oorzake te zyn van het werck selve / ende dat Godt ghesepdt wert te buyghen, te stieren, te beweghen, aen te drijven tot sonden / ofte tot schandelijke begheerlijckheden, ofte tot byslapinghe, ofte tot overspel, ofte tot doot-slaghen, sae de verblintheyt, ende hartneckigheyt des ghemoets selve te wercken, soo moet het nootsakelijck volghen dat Godt selve / oorzake is van de schandelijke begheerlijckheden, byslapinghe, overspel, doot-slaghen, verblintheyt, hartneckigheyt, en wat meer.

Soo dat ick hier niet anders en can sien als een volcomen over-een-komste / ende gheelijcknisse van Partije, met den ketter Florinus.

Dies niet teghenstaende / soo stelt me Franciscus Junius in *Anti-Bellarmino de Eceles. pag. 460.* handen / ende boeten te werck om synen Meester Calvijn in dit stuck te verschoonen: doch alles / soo wy sullen sien met ijdele uptbluchien.

Hy sepd ten eersten: Het wort gheloochent dat Calvijn oyt gheleert heeft de ketterije van Florinus: Want hy en stelt nergens dat Godt de werckende oorlake der sonde is. (want dese is de mensch, als wesen de het naeste beginsel, eerst ende door sijn selyen, ende besonderlijck) maer dat hy is de oorlake vande orden, ende relatie tot wat anders,

ders, waer mede hy niet en doet, maer ordincert, ende stiert, door sijne heymelijcke voorsichtigheyt de actie vanden sonder tot beter ghesteltenisse van sijn orden in de wereldt: ende als Calvijn seght dat Godt decreteert, ende door heymelijcke bestieringhe stelt, hy thoont dat hy niet en spreeckt van een decreet t'welck de sonde uytwerckt, maer t'welck de sonde ordincert, in die wonderlijcke schickinghe van sijne voorsichtigheyt. Tot noch toe Iunius.

Met al dit en helpt Iunius sijnen meester niet upt de brodde:want

Voor eerst, Van den ketter Florinus, en wort niet anders ghesepdt / als dat hy leerde / dat Godt oorfake was van de sonden. De selve woorden ghebruyckt Joannes Calvijn: Want / Godt seyt hy / wort den authour, ofte oorfake ghenoeemt aller dinghen, oock van alle quaet: hy wort ghenoeemt de voornaemste oorfake die de menschen werpt tot schandelijcke begeerlijckheden, &c. Ergo en is gheen verschil tusschen Calvijn, ende Florinus.

Dit verschil is seght Iunius, dat Calvijn Godt gheene uptwerckende oorfake en maectt bande sonde:

Maer ick braeghe hoe Calvijn Godt niet en maectt de uptwerckende oorfake bande sonde / aengesien dat hy seght dat Godt selve de mensche werpt in schandelijcke begheerlijckheden? is dan dien gheen uptwerckende oorfake van het verdincken eens anders / die den selven werpt in het water? doch ghenomen / het was soo / dat Calvijn Godt niet en maectte de uptwerckende oorfake bande sonde:

Wat nu? Ergo hy verschilt van Florinus? Seght ghy dan dat Florinus gheleert heeft dat Godt was de uptwerckende oorfake der sonde: ende Calvinus niet / ober sulcks dat sijne leeringe / verschilt bande leeringe des ketteris Florini? Maer hoe sult ghy goet doen / dat Florinus leerde / dat Godt de uptwerckende oorfake der sonde is? wie bande onde seght dit? sy seggen alleen dat hy leerde / dat Godt oorfake

oorfake

oorsake was vande sonde sonder meet; al t' selve seght Calvin: Ergo Calvinus en verschilt niet een haer van Florinus: hoe sal hy nu goet maecten/ dat Florinus gheleert heeft / dat Godt de uytwerckende oorsake der sonden was/ dat en can hy niet doen/want van hem woert alleen ghesepdt/dat hy leerde/ dat Godt de oorsake was vande sonden, sonder meet; soo en heeft van Ianius tot noch toe niet be- thoont / datter onderschept is tusschen de leerin- ghe van Calvinus, ende die vanden ketter Flori- nus.

Ten tweeden, laet ons noch boorder nemen dat Calvin niet en seght / dat Godt de uytwercken- de oorsake der sonde is: niemant en kan loo- chenen / ofte hy sepdt naemelijck *lib. 1. Instit. cap. 18.* dat Godt het stier hout, en schickt de werckin- ghen oock vande sondaren: Dat het grouwelijck stuck van *Abfalon*, het werck was van Godt selve: Dat de cracht der dwaelinghe van Godt comt: Dat Godt de Propheet heeft bedroghen: Dat hy de men- schen gheeft tot enen verkeerden sin, ende werpt in schandelijcke begheerlijckheden: Dat Godt den au- theur is van alle quaet:

Gae dat Godt wilt ghedaen hebben, dat hy ver- biedt te doen, doch dat wy dit niet en connen verstaen, maer dat wy hier onse swackheydt in ghedachtenisse moeten nemen, ende overdencken dat niet te vergheefs gheschreuen is, dat men niet en can tot het licht comen, daer Godt in woont.

Nemant segghe ick en kan loochenen of dit sijn de eyghen woorden / ende leeringhen van Calvin.

Maer Ianius sepdt: Een ander dinghen is de sonde in haer selven/ende wat anders is de sonde met schickinghe tot wat anders: ende hy soecket Calvijn hier in te verschoonen / dat hy Godt niet en stelt de oorsake van de sonde absolut / maer alleen vande sonde hoor soe veel als sy gheschickt woert tot een goet eynde.

Eben

Eben wel laet hy synen Meester in de hzodde / ende en thoont niet dat hy in dese leerlinge verschillende is vanden ketter Florinus: Want

Voor eerst, dat Godt een goet eynde booz heeft als hy den sondaer beweeght, stiert, buyght, aendriyft, werpt tot de sonde / can ten uptersten maken dat den wille Godts goet zy (al-hoe-wel dat dit oock selbe onbegrypelyck is) maer dit eynde dat Godt booz heeft / en maect daerom de actse vanden sondaer selbe niet goet / die blijft quaet ende sonde in haer selben: Ende Calvijn seght dat Godt den sondaer beweeght, stiert, werpt tot dese quade actse / sae dat de dwaelinghe van hem comt: Ergo of Godt duysentmael een goet eynde booz heeft / hy en laet daerom gheene oorzake / sae / op dat ick de woorden Calvini ghebyrckte / be Voornaemste oorlake te sijn van de quade actien / dwalinghen, verkeerden sin, schandelijcke begheerlijckheden der sondaren / dat is / soo Florinus oock leerde / Oorzake der sonden.

Ten tweeden Calvijn leert opentlijck / dat Godt t'selbe wilt / t'ghene den sondaer wilt / want / seyd hy / het mach gheschieden, dat den mensch een dinck wille met quaden wille, t'welck Godt wil met goeden vville.

Dien volghens en wilt Godt niet alleen de quade actien der sondaren / maer hy wilt oock de quade middelen / de welke haer daer toe nootsakelijck leyden; want den wille Godts (soo Parvise oock leert) moet nootsakelijck sijn uytwerkinghe hebben. Maer Godt en can noch de quade middelen aenleydende tot sonden / noch de quade actien der sondaren crachtelijck willen uytboeyen / ofte hy moet nootsakelijck oorzake wesen van't quaet / ende sonden: Ergo soo blijft dan Calvijn in dit stuck gantschelijck ghelijck aen Florinus.

Ten anderen seght Franciscus Junius Pag. 463. Godt en vvert gheen oorlake ghestelt van de sonde, maer hy

Wort

vyort oorſake gheſtelt van de beſchickinghe der ſonde tot dit ofte dat, ende met opſicht van ſijne oordeelen.

Ten can eben wel Calvijn niet ſchoon maecken bande ketterijhe Florini: want oock die de ſonde beſchickt / ofte beſteekt met den wille dat de ſelbe dooz een ander ſon uptgheboert werden / ſae de middelen / ghelijck als in de handt ſteekt om de ſelbe dooz een ander upt te boeren / die is gheſwiffelijck oorſake der ſonde: Maer dit boozgaende altemael doet Godt: Ergo volghens Calvini leeringhe Godt blijft oorſake der ſonden / verholghens dan drijft hy de ketterijhe van Florinus.

Du op dat niemandt van Partije en ſegghe / dat hy met Calvijn in dit ſtuck niet van doen heeft: Ten comt op Calvijn allern niet aen / maer ende op Wendelinus, en Junius, ende op de gheimecne leere der Nieuwv-ghereformeerde.

Hier teghen nochtans valt Samuel Veltius machtig upt in ſijn Waerheys licht Pag. 138. Daer hy ſepdt: Tis een laſterlijke leughen daer mede dat men de Ghereformeerde calomnieert, en beſchuldight dat ſe Godt maecken, of toeſchrijven d'oorſaek van ſonden, of dat hy de menſche ingheve het quaet te doen, of hen daer toe aendrijve, als of het ſijn wille vvaer dat hy dat ſoude doen: Sy houden 't voor een grouwel, ende ſegghe dat alle die haer dat nae gheven, voor den oordeele Godts, van deſe leughenen ſullen oock moeten rekenſchap gheven. Want hare leere, en ſchriften ghetuyghen onvvederſprekelijk dat ſy ghevoelen: Dat Godt gheen ſonden, noch ſchelm ſtucken en doet, noch doen can: Want hy is de volmaecte goetheyt, ende gherechticheyt, dat Godt de ſonde haet, verbiedt, ſtraft, dat hy de menſche nergens anders toe en drijft, dan tot het goet.

Wat mach de goede man al praeten? ſijn dan gereformeerde gheſintheyt? Seght Calvijn niet dat Gode de menſche werpt tot ſchandelijke begherlijckheden: ſeght hy niet dat Godt ſtiert de werkinge der menſchen, oock de quade: Seght hy niet / dat hy door heyme-

me-

melijcke inghevinghe het voornemen oock vande son-
daers be-ve-ght? Seght hy niet/ dat Godt selve de men-
schen verblint, ende verhart, &c. De schyfture hier op
berkerdelijck uptlegghende? Seght Wendeliaus
niet dat Godt den sondaer buyght, ende stiert tot sekere
voorworpelen?

Hoe seght de goede man dan/ dat het een calom-
nie is/ ende lasterlijcke leugen/ te seggen dat Godt
de mensche t'ighebe her quaet/ ofte hem daer toe
aend'ijbe? Seght Calvijn niet/ dat Godt wilt/
t'ghene den sondaer wilt/ alleen met dit onder-
scheyt/ dat Godt een ander eynde heeft/ ende de
sondaer een ander? waer op ick nu berhoont heb-
be/ dat eben wel Godt de byslapinghe van Absa-
lon, by exempel/ ghewilt heeft/ ende de middelen
daer toe gheschickt om de selve upt te hoeren? Is
dat niet willen dat Absalon de byslapinghe soude
doen? Hoe beroept ons dan dese man op't oordeel
Gods om dat wy aen haer toeschrijven/ t'welck
sy met clare woorde leeren? seght Calvijn niet dat
Godt den Autheur is van't quaet? wat verschil tusschen
autheur, ende oorlake? seght hy niet/ dat Godt wil ghe-
daen hebben, dat hy verbiedt te doen, al-hoe-wel wy die
niet en connen begriipen? Ist niet de sonde ende qua-
de actie selve/ die Godt verbiedt? Ergo als Cal-
vijn seght dat Godt wil ghedaen hebben dat hy
verbiedt/ is dat niet claer gheseydt/ dat hy de son-
de wilt ghedaen hebben?

Ten is dan noch leughen/ noch calomnie/
wanneer wy segghen/ dat de Nientw-gherefoz-
merde leeren dat Godt oorlake is van de sonden, ver-
volghens dat sy in dit stuck ober-een-komen met
den ketter Florinus.